

ביצה לה: (תחילת הפרק) עד לז. (משנה)

ביאורים

שבות: דינים ותקנות שתיקנו חז"ל כדי לעשות סייגים לאיסורי שבת נקראים בשם זה.

איסור מחיאת כף, הכאת כף על ירך, וריקוד: תוס' (ל:) מעיר שאיסור זה היה תקף רק בזמנם שהיו בקיאים בתיקון כלי שיר אולם בזמנינו איסור זה לא שייך. הרמ"א (או"ח שלט:ג) הביא את דברי התוס' להלכה. ולהלכה פסקו האחרונים שסתם כך אין לסמוך על תוס' אולם במקום מצוה יש שהתירו לכתחילה ויש שהתירו בדיעבד אם מוחים כף לא למחות ביד העושים כן (עיי' שם במשנ"ב ובשער הציון שם) והרוצה לצאת ידי כל הדעות ימחא כף בשינוי.

משנה

טירחה המותרת רק ביר"ט (כדי למנוע הפסד):

- להשיג פירות דרך ארובת הגג מפני הגשמים.
- לכסות פירות, וכדי יין ושמן מפני הגשם הדולף.

טירחה המותרת אפילו בשבת (כדי למנוע הפסד):

- לתת כלי תחת המים הנוטפים מהגג לבית.

בשבת מותר לפנות מקום עבור אורחים ולימוד תורה, ובתנאי ש:

1. יפנה רק 4 או 5 קופות.
2. לא יפנה הכל כך שתתגלה הרצפה (שמא ישוה גומות).

ביר"ט מותר לפנות פירות מהגג מפני הגשמים, ובתנאי ש:

1. לא יעביר מגג לגג (הסמוך לגג שבו הפירות).
2. לא יוריד דרך החלון שבגג או דרך מדרגות.

הגמ' התלבטה האם ניתן ללמוד דינים אלו משבת ליר"ט ולהיפך.

נתמלא הכלי:

מותר לשופכו בחוץ (תוס' - מדין 'גרף של רעי') ולהניחו שוב.

'גרף של רעי' (חפץ מגעיל ודוחה הנמצא בסביבתו של האדם):

- מותר לטלטל ולהוציא החוצה 'גרף של רעי'. (אפילו את הזבל (רעי) ללא הכלי (גרף))
- רשאי להחזיר את הכלי (לאחר שהוציא אותו עם הזבל) רק אם יש בו דבר המותר בטלטול.
- כשיש הפסד - מותר לכתחילה לעשות 'גרף של רעי'. (תוס')

ולכן רבה התיר לאביי להכניס את מיטתו ליד הריחיים שעמדו להתקלקל מפני הגשמים, ואז להוציא את הריחיים. אביי לא השתמש בקולא זו ונענש בכך שהריחיים התקלקלו.

כך מבאר עולא את המשנה שלנו בהתאם לשיטתו:

מכסין את הפירות בכלים: לאו דוקא פירות, אלא גם מוקצה. (ונקט פירות אגב הרישא) מכסים כדי יין ושמן: מדובר כשהם טבל.

טלטול כלי לצורך חפץ מוקצה

עולא: מותר (מותר לטלטל כלי לכל צורך שהוא)

ר' יצחק: אסור (מותר לטלטל כלי רק לצורך היתר)

כך מבאר ר' יצחק את המשניות הבאות בהתאם לשיטתו:

נותנין כלי תחת הדלף בשבת: בדלף הראוי לשתיה.
פורסין מחצלת על גבי לבנים בשבת: בלבנים הראויות לשכיבה.
פורסין מחצלת על גבי אבנים בשבת: באבנים הראויות לשימוש בבית הכסא.
פורסין מחצלת על גבי כורת דבורים בשבת: כשיש שם דבש.

משנה

דברים האסורים משום 'שבות' (בשבת וביו"ט)דברים שאין בהם כלל מצוה:

- לא עולין באילן. (שמא יתלוש)
- לא רוכבין על גבי בהמה. (שמא יחתוך זמורה)
- לא שטין על פני המים. (שמא יעשה חבית של שייטין)
- לא מטפחין מספקין ומרקדין. (שמא יתקן כלי שיר)

דברים שיש בהם קצת מצוה:

- לא דנין. (שמא יכתוב)
- לא מקדשין. (שמא יכתוב)
- לא חולצין ולא מיבמין. (שמא יכתוב)

דברים שיש בהם מצוה גמורה:

- לא מקדישין מעריכין ומחרימין. [גזירה משום מקח וממכר]
- לא מפרישין תרומה ומעשר. (משום תיקון)

ההבדל היחידי בין שבת ליו"ט

מלאכת אוכל נפש (המותרת ביו"ט)

מהי הדין כשהם מוגדרים מצוה גמורה (כשהוא הדין הבכיר או כשאין לו אישה)

רש"י: אסור (והדיון בגמרא הוא למה זה מתואר כרשות ולא כמצוה)

ר"ת: מותר (רק כשזה רשות גזרו חכמים)

מדוע דברים אלו אינם בקטגוריה של 'מצוה גמורה'?

דין: מדובר שיש דיין אחר עדיף ממנו.

קידושין: מדובר שיש לו כבר אשה ובנים.

חליצה ויבום: מדובר שיש לו אח גדול שמצווה לפניו.

הפרשת תרומ

1. אסורה אפילו אם מביא מיד לכהן
2. אם נהיה טבל ביו"ט עצמו מותר להפריש.

המשנה היא כב"ש (שאין להם דין 'מתוך'). אך לפי ב"ה יש הבדלים נוספים,

(למשל - מותר להשיל פירות דרך ארובת הגג מפני הגשמים ביו"ט אך לא בשבת וכן - מותר לטלטל חפצים מרשות לרשות)